

לב המזערים

עלון חודשי בענייני הלכה ומנהגים, מתוך סדרת הספרים "לב המזערים"

גיליון קס"ז

הלכות והליכות בעניין סדר גזיזת ציפורנים בערב שבת

סדר קציצת הציפורנים לכבוד שבת

מצווה לגלח ציפורניו בערב שבת (שו"ע רס א).

הטעם: כדי לסלק ניוול ציפורניו לפני שבת, לכבוד שבת (אליהו רבא רס ה, טעם נוסף על פי סוד).

טעם אחר: לכפרה לקראת שבת שהוא זמן כפרה, ביאור כיון שהשבת מכפרת (עיין שבת ק"ה, א כל המשמר וכו'), צריך האדם לטהר עצמו בערב שבת ולגזוז ציפורניו בערב שבת כדי שיגזרו לו מן השמים כל חובותיו (ארחות חיים לרב אהרן מלוניל סדר תפילה ערב שבת סוף אות י').

יש שכתבו בדומה: כיון שציפורנים הם סמל המותרות ובערב שבת הוא זמן לעשו תשובה על זה, וז"ל היערות דבש מי שציפורניו המה גדולים, כי הם החומסים וטורפים ויוצאים מגבול הגוף לפשוט במה שאינו שלהם, ולכן אמרו שיש לקצוץ אותם בכל ערב שבת שאז זמן תשובה ולכן יש לקצוץ הציפורנים למעט הגזל והמותרות אפילו לצורך שבת (ר' יונתן אייבשיץ בספרו יערות דבש דרשו ו עמוד קכח).

טעם אחר: כדי שלא יהא חציצה בשעת נטילה ידיים אם הם גדולים, ושלא יכנס חלב תחת ציפורניו ויהא באיסור בשר בחלב [וכיון שנוטלם יטלם לכבוד שבת] (ספר חסידים נח).

חובת הגזיזה: חיוב הגזיזה שווה בין לאנשים ובין לנשים (משנ"ב רס ס"ק ב לענין רחיצה, שמירת שבת כהלכתה פרק מב סעיף מח).

גודל הזהירות ליטול ציפורניו בערב שבת

מועשה בחסיד אחד שראה לחסיד אחר לאחר מותו, ופניו מוריקות אמר לו למה פניך מוריקות אמר לו מפני שהיתי מדבר בויכלו ולא הייתי נזהר ליטול ציפורנים בערב שבת (באר היטב רסח יב, מטה משה תיא).

צורת נטילת הציפורנים

יש אומרים: שאין לגזוז הציפורנים כסדרם, היינו לפי סדר האצבעות אגודל, אצבע, אמה וכו' אלא באופן אחר וכפי שיבואר (עיין רמ"א רס א בשם הרד"א וספר מוסר).

הטעם: משום שקשה לעניות, וכן קשה לשכחה, וחלילה עלול לקבור בניו (לבוש רס ו כותב משום חשש סכנה וא"ר שם ו בשם אבודרהם סדר נטילת ידיים הביא קשה לעניות וכו').

ביאור הענין הנוטל ציפורניו בשמאל, מתחיל בקמיצה ובימין מתחיל באגודל, ולא שתיים זו אחר זו מפני שקשה לשכחה, ולא יתחיל באמה מפני שהוא קשה לקבור בנים, ולא יתחיל בזרת מפני שקשה לעניות, ולא באצבע מפני שיוצאים עליו שם רע אלא בגודל ובקמיצה ומי שעושה כן תשמור דעתו (מחזור ויטרי סימן תקכט).

סדר הגזיזה

יש אומרים: שיתחיל ביד שמאל בקמיצה (ארחות חיים ברכות אות סז, פמ"ג א"א רס א), ובימין באצבע.

סימן לדבר: ביד שמאל דבהג"א, דהיינו שמתחיל בקמיצה, ממשיך באצבע, זרת, אמה, ואגודל, וביד ימין בדאג"ה דהיינו מתחיל באצבע השניה שהיא שנקראת אצבע, ואחר כך הרביעית שהיא הקמיצה (רמ"א רס א בשם אבודרהם).

הטעם שמתחיל בשמאל אף שתמיד ימין קודם על פי כמאמר חז"ל כל פניתך שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין, לפי שנטילת הציפורניים נחשבים כחליצת מנעליו, שמקדימים של שמאל תחילה (ספר אמות ליעקב להגאון רבי יעקב קמינצקי צוק"ל סימן רס).

יש אומרים: שיתחיל ביד ימין בסדר אגהב"ד, ואחר כך ביד שמאל בסדר דבהג"א (אבודרהם, ב"ח רמא).

מנהגו של האר"י: האר"י (ספר הכוונות עמוד נח) לא היה חושש לקצוץ הציפורנים שלא כסדרן, והיה מלעיג על זה ולא היה חושש לכך, התשב"ץ (סימן קנד) כתב שהמהר"ם מרוטנברג לא דקדק בזה (הובא במשנ"ב רס ס"ק ח, מג"א ריש סימן רס).

יש הנוהגים: שלא מקפידים מאיזה אצבע להתחיל אלא מקפידים שלא יהיה כסדרן (ארחות רבינו עמוד קד בשם הגר"ק צ"ל שכך נהגו בביתם).

להלכה - יש אומרים: שיש לזהר בזה לכתחילה (מג"א רס א, משנ"ב רס ס"ק ח), **הטעם:** דמי ישמע להקל ראש בחומרא סכנתא (א"ר רס ו).

מנהג בני ספרד: שאין מקפידים בכך, **הטעם:** שאם היה איזה נדנדו בדבר ודאי שהאר"י ז"ל היה נזהר, ועכשיו שלא נזהר בזה כלל ואדרבה כתבו שהיה מלעיג על זה אין שום ספק להחמיר בדבר, ואין טעם לזהר בזה אף לכתחילה (חיד"א ברכ"י רס ה, כה"ח רס אות טוב).

לע"נ זקננו הגאון ר' משה הרשלר ב"ר בנימין ז"ל
מגאוני ירושלים מראשוני מהדירי הראשונים
גלב"ע ל' ניסן תשנ"א

יש אומרים: שאף בשני ציפורנים כסדרן הוי סכנה (א"ר סו בשם ספר שבילי אמונה נתיב השביעי ד"ה דת"ר).

ליטול ציפורני ידיו ורגליו ביום אחד

אין ליטול ציפורני ידיו ורגליו ביום אחד אלא בערב שבת וערב יו"ט (מג"א ריש סימן רס משנ"ב שם ס"ק ו בשם מגיד מירושלים). **הטעם:** משום סכנה (עולת שבת רס א), וגם שקשה לשכחה (יסוד ושורש העבודה שער ח פרק א ד"ה יום).

טעם אחר: משום לא ילבש והכוונה שכך מנהג הנשים ליטול שניהם ביום טבילתם (ספר מטעמים ערך ציפורניים אות ר בשם רש"י ישן, חמדת הימים בפרק ג דשבת דף כג, ב הביא בשם מהר"ח).

בני ספרד: אין מקפידים בדבר זה כלל (מחזיק ברכה רס ד, שעת"ב הביא ממנהר"ש ויטל שהעתיק ממנהר"ו שרבינו האר"י ביום שיש היה נוטל ציפורני ידיו ורגליו).

ערוך השולחן כותב (רס ו) וכל אלו הדברים אין להם שום מקום בדין ומאן דקפיד קפיד ודלא קפיד לא קפיד.

דברים שכדושה בשעת נטילת ציפורנים

מותר לענות אמן, ויש שהיו מדברים בדברי תורה בשעת נטילת ציפורנים (שו"ת מהרש"ם ח"ד סימן קמח הביא בשם שו"ת מהר"י אשכנזי שראה בעיניו מבעל השיב משה ז"ל).

מה יעשה עם הציפורנים

הגמרא אומרת "השורפן חסיד, הקוברן צדיק, הזורקן רשע", (מג"ק יח, א), ואל יאמר אדם אינני חסיד אלא כל אדם ראוי להיות חסיד ואפילו בדבר אחד (ספר תולעת יעקב סדר השבת).

הטעם שהשורפן חסיד יותר מהקוברן

לפי שהקובר יש חשש שיתגלו מה שאין כן בשורף שאין חשש שיתגלה שהרי מתכלה בשריפה (תוס' מו"ק יז, א ד"ה שורפן).

טעם אחר: לפי שהשורפן מזיק לו, וכן כל דבר שבא מהאדם ששורפים מזיק לו ולכן הוא חסיד ששורפן אף על פי שמזיק לו (ערוך ערך שלוש תוס' שם), וכן שמסריח בשעת שריפתם (תוס' ראש שם).

הזורקן רשע - סכנה בזריקה

"אמר רבי שמעון בן יוחאי חמשה דברים הן שעושה אותן מתחייב בנפשו ואחד מהם זה הזורק ציפורניו" (נדה יז, א).

הטעם: שחוששים שמא אשה מעוברת תעבור שם ותפיל עוברת, ומן השמים ידרשו ממנו דם העובר וצער האשה (נדה שם, מג"א ריש סימן רס, משנ"ב שם ס"ק ו).

הטעם שמזיק לאשה

לפי שקודם שחטא האדם הראשון היה לבושו כולו ציפורן, וכשחטא נתפשט ממנו מלבוש זה ולא נשאר רק קצת בראשי האצבעות, ומאחר שהאשה גרמה לחטא עץ הדעת שנתפשט ממנו הציפורנים לכן כשהיא דורכת עליהם נזכר עוונה ונענשת (א"ר רס הובא בבאר היטב שם ב בשם ספר תולעת יעקב סתרי תפילות שבת או ג).

טעם אחר: משום מיאוס, שאשה יכולה להפיל את ולדה מחמת

הרגשת המיאוס שיהיה לה כשתדרוך על הציפורניים, **ויש אומרים:** משום כשפים (חידושי הר"ן מו"ק יח, א ד"ה והזורקן רשע, נמוקי יוסף מו"ק יח ד"ה ותפיל).

טעם אחר: כיון שהציפורנים פרים ורבים ולכן מסתכלים עליהם במוצאי שבת לסימן טוב, וכך העובר פרה ורבה, ולכן הם מזיקים מדה כנגד מידה (בן יהודה מו"ק דף חי, א).

יש אומרים: שמזיק לא רק לאשה מעוברת אלא לכל אדם (זוהר פרשת אחרי דף עט, ב, ליקוטי מהרי"ח סדר הנהגת ערב שבת בשם הזוהר פרשת אחרי).

היזק בזמן הזה

יש אומרים: שבזמנינו נחלשו כוחות הטומאה ואינם מזיקים כל כך, ולכן הסתפק הביאור הלכה (או"ח ד"ה לא יגע) אם כשנגע לפני נטילת ידים שחרית בשיכר האם נאסר (ספר ארצות החיים, עיין מעשה איש ח"ב עמוד קנה בשם החזו"א).

היזק במקום שנפלו

כל הכח של הציפורניים להזיק זה דווקא במקום שנפלו, אבל אם הזיזם אחר כך למקום אחר שוב אינו מזיק, ולכן אם נפלו הציפורניים במקום שיש נשים יטאטא המקום ויסלקם ממקומם ושוב אינם מזיקים (מו"ק יח, א, משנ"ב רס ס"ק ו).

לזורק הציפורניים לבית הכסא

יש אומרים: שמוותר לזורק לבית הכסא (פרישה רמא ד, מרן בעל הקהילות יעקב דרך שיחה ח"ב עמוד תנא ד"ה היה, שבט הלוי קובץ מבית לוי ח"ג עמוד נג אות בעניני יו"ד עמוד קד אות ח שזריקה נחשבת כקבורה), **הטעם:** לפי שעיקר התכלית לזורקן כדי שלא יעברו עליהם וכל שהולכים לאיבוד עם המים אין חשש שיתגלו ואין חשש שידרכו עליהם (שבט הקהתי ח"ב סימן קה אות ג, דברי שלום ח"ג סימן סז) וכן נוהגים רבים.

מנהג של גדולי ישראל

החזו"א היה שומר את ציפורניו שגזז בכל השנה ובערב פסח היה שורפם בשריפת חמץ (חזו"א הובא באורחות רבינו ח"א שבת מקוה לכבוד שבת אות יד).

הגריש"א: היה מניח בנייר ושורפם בכל ערב שבת על הגז (טובך יביעו חלק ב' פרשת ראה עמוד רצג).

מרן בעל הקהילות יעקב והגר"ח זצ"ל: היו זורקים בבית הכסא (ארחות רבינו ח"א שבת מקוה לכבוד שבת אות יד, הגר"ח הובא בספר אלא ד' פרק כח אות ט).

יש הנוהגים: לאסוף את כל הציפורנים מכל ימי חייהם בצנצנת, וכשנפטר האדם קוברים אותו עם הצנצנת (וכך נהגו בג'רבה).

לשרוף מיד או לשומרם

יש אומרים: שיש לשרוף מיד לאחר הנטילה, **הטעם:** לפי שיש שיטות בראשונים (רבי יהונתן מלוניל מו"ק יח, א) שהציפורנים מזיקות דווקא באותו יום של הנטילה ואם כן ודאי שיש להזדרז ולשורפם (שו"ת ויען יוסף ח"א קב).

טעם אחר: לפי שהשומרם הרבה זמן יכול לבוא בהם לידי

תקלה, ואף שאינו נקרא רשע מכל מקום צדיק ודאי שאינו (חוט שני שבת עמוד סב).

עומק הקבוצה בקרקע

יש אומרים: שאין צריך לחפור עמוק אלא כל שמכוסה בעפר, ולא יועיל שישליכם לבור בלי כיסוי (קובץ תשובות הגריש"א ח"ד יב).

הזמן המתאים לקצוץ ציפורניו

ערב שבת וי"ט

יש אומרים: שאין לקצוץ אלא בערב שבת וערב יו"ט (משנ"ב רס ס"ק ו), **הטעם:** לפי שהם זמני שמחה.

יש הנוהגים לומר לכבוד שבת: לפני הקציצה יאמר בפה מלא "לכבוד שבת קודש" (יסוד ושורש העבודה שער העליון פרק א).

יום רביעי

יש אומרים: שיקוץ מיום ד' ואילך ולא קודם, **הטעם:** כדי שהתיקון יהיה לכבוד שבת, שעד יום רביעי שייך לשבוע שעבר, ומיום ד' הוא משבוע הבא (אבודרהם סדר נטילת צפרנים הובא בדברי משה סימן רמא).

יום חמישי

יש המקפידים: שלא ליטול ציפורנים ביום חמישי, **הטעם:** לפי שהציפורניים מתחילות לחזור ולצמוח ביום שלישי לנטילתן, ואם כן אין זה כבוד השבת שהרי חוזר וגודל בשבת, ולפי זה אין ראוי גם ביום ד' (ט"ז רס א, מחצית השקל רס ד"ה מפני, משנ"ב רס ס"ק ו).

טעם אחר: לפי שאין לעשות באופן שיתחיל לגדול בשבת משום סרך מלאכה, ולפי זה רק ביום חמישי יש להקפיד ולא ביום רביעי (תוספת שבת עין א"ר רס ה).

טעם אחר: לפי שיום שישי הוא יום אידם של הישמעאלים ודרכם לגלח לכבודו ביום ה' (ר' ראובן מרגליות נפש חיה סימן רס).

יש אומרים: שהנכון לקצוץ ציפורני הרגלים ביום חמישי והידיים ביום שישי (מג"א ריש סימן רס, משנ"ב רס ס"ק ו), ואף שציפורני הידיים אין לגזוז ביום חמישי מטעם כבוד השבת וכלעיל, מכל מקום ציפורני הרגלים מותר כיון שאינו מגולה ואינו ניכר כציפורני הידיים ואין לחשוש לכבוד השבת (מג"א שם, מחצית השקל שם ד"ה ומן).

מנהג בני ספרד: שלא לחוש מליטול את הציפורניים ביום חמישי (אור לציון ח"ב פרק מז סעיף ד).

ליל שישי

יש אומרים: שדינו כיום שישי לענין זה, לפי שאין שייכות ללילה אצל היום, ורק ביום עצמו הקפידו (פסקי תשובה אות ה הערה נב אשל אברהם בוטשאטש שם קצות השולחן עג ס"ד ק).

יום שישי - לפני חצות או אחר חצות.

יש אומרים: שטוב שיטול ציפורניו בבוקר (מחזיק ברכה רס ו).

יש אומרים: שלכתחילה יקצוץ ציפורניו לפני חצות היום (תסח משנ"ב שם ס"ק ה, שו"ת בצל החכמה ח"ב סימן נד), ואם שכח אפשר אף לאחר חצות היום.

ויש אומרים: אחר חצות (שפתי כהן לאחד מתלמידי האר"י פרשת נשא, וכן בספר יסוד ושורש העבודה שער ח פרק א), **הטעם:** כדי שיהיה ניכר שעושה כן לכבוד שבת (ערוה"ש רס ו, עין ספר זכר דוד מאמר ג פרק ב ד"ה ואזהרה טעם נוסף).

יש אומרים: שיטול ציפורניו קודם אמירת שמו"ת (מג"א רפה א בשם השל"ה).

ויש אומרים: שיטול ציפורניו אחרי קריאת שמו"ת (כנפי יונה).

לפני הטבילה במקוה או אחרי הטבילה

יש אומרים: שהטובל בערב שבת יטול ציפורניו קודם הטבילה (של"ה מסכת שבת פרק נר מצווה, א"ר רס ד, פמ"ג שם א"א א).

אין לו מה ליטול

מי שציפורניו גדלות לאט ואינם גבוהים למעלה מהבשר אין חיוב ליטלם בכל ערב שבת (בן איש חי שנה ב פרשת לך לך אות יד, כה"ח רס אות טז).

ויש הנוהגים: ליטול הציפורניים בכל ערב שבת וכך משמע לשון הפוסקים (ב"י בשם הכל בו סו"ס לה) שכתב שצריך ליזהר בתגלחת ציפורנים בכל ערב שבת (ספר חסידים נח, כל בן סימן לה וכך נהג האר"י שער הכוונות דף ס"ב).

קציצת ציפורניו באמצע השבוע

מי שציפורני ידיו גדולות ומפריעים לנטילת ידיים וכדומה, יטלם אף באמצע השבוע (חוט שני חלק א פרק ה ס"ק ב).

ליטול ציפורנים בלילה

יש הנוהגים: שלא לגזוז ציפורניהם בלילה (שנשאל הגר"ח ב ספר אשיחה הלכות שבת הכנות לשב"ק מה המקור אמר איני זוכר).

ציפורני רגליו

יש אומרים: שאין חיוב לקצצם בכל ערב שבת, **הטעם:** משום שסיבת לגזוז ציפורנים הוא מפני המיאוס ולכן בציפורני רגליו אין חיוב (קצות השולחן סימן עג ס"ק ד).

אך יש ליזהר שלא לגדלם פרע, **הטעם:** לפי שבציפורניים מגודלות שורה טומאה גדולה (אור צדיקים סימן כח אות ב).

ליטלם כסדר

יש אומרים: שציפורני רגליו אין צריך להקפיד על הדילוג ויכול ליטלם כסדרם (קצות השולחן סימן עג הערה ז, דינים והנהגות לחזו"א פרק י אות ב), **ויש אומרים:** שגם בציפורני רגליו יש ליטול בדילוג

(לוח דבר יום ביומו), מנין לנו לחלק בין ציפורני ידיים לציפורני רגלים (דברי שלום ח"ג סימן סו).

הנוטל ציפורני תינוק ליטול שלא כסדר

יש אומרים: שאין צריך ליטול שלא כסדר (נשמת שבת רס אות קסד).

ויש מחמירים: בדבר (הגרח"ק זצ"ל הובא בספר עלי ש"ח עמוד קכה אות יב).

ראש חודש שחל ביום שישי

יש הנוהגים: שאין נוטלים הציפורניים בערב שבת ר"ח, **הטעם:** לפי שכך ציווה ר' יהודה החסיד [צוואה מח] שאין ליטול הציפורנים [ולא לגלח] בראש חודש (מג"א ריש סימן רס, משנ"ב שם ס"ק ז).

לגזוז ציפורנים על בגדיו

יש לזהר שלא יטול הציפורנים על בגדיו ולא ילקטם בבגדו, **הטעם:** לפי שגורם רעה לעצמו (רוח חיים סוף ס"ק א, שמירת נפש אות רסט, בן איש חי שנה ב פרשת לך לך אות יד).

מנהגי אחר נטילת הציפורניים

נטילת ידיים אחרי גזיזת הציפורנים

יש ליטול ידיו אחר גזיזת הציפורניים (שו"ע ד משנ"ב רס שם ס"ק ו), **הטעם:** משום רוח רעה (משנ"ב ד ס"ק לח), **טעם אחר:** מפני הארס (כל בו סימן כג, פרק ז אורחות חיים סימן סז), **ויש אומרים:** שיש למהר ליטול ידיו (הגרח"ק הובא בספר עלי ש"ח או"ח נטילת ידיים תשובה יא).

נטילת ידיים שנוטל ציפורן אחת או שתיים

יש אומרים: שאין צריך נטילה (אפיפי מגינים או"ח סימן ד ס"ק לג) וה"ה הקוצץ ציפורניו בשיניו (חזו"א דינים והנהגות פרק א אות ג). **ויש אומרים:** שיטול ידיו גם אם לא נטל אלא מקצתן (חידושי רשב"ן נדה יז, ב, כה"ח פלאגי' סימן ח אות כז, כה"ח סופר ח אות סח).

הכוסס ציפורניו

יש אומרים: אפילו הנוטלם בשיניו ולא בכלי צריך נטילה (קצות השולחן ב יא הגרח"ק הובא בספר עלי ש"ח או"ח נטילת ידיים תשובה יג).

בחובת הנטילה אחר גזיזת ציפורניו

הגוזז ציפורניו ואינו נוטל ידיו אחר כך נפשו הוא חובל, ואפילו אם יראה לעיניו שלא תאונה אליו רעה, ידע נאמנה שדברי רבותינו ז"ל חיים וקיימים לעד, וכן יהיה וכן יקום בלי שום ספק, ואם לא בגופו יהיה בנשמתו, ואם לא בעולם הזה יהיה בעולם הבא, ואם יש לו זכות שתולה לו מנכין לו מזכיותיו (חסד לאלפים סימן ד אות יב).

אם אינו רוחץ ידיו, אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתכח,

הטעם: לפי שאין התורה נקנית אלא בטהרה ובקדושה, וכל עוד טומאתו בו, התורה פורחת ממנו (כה"ח פלאגי' סימן ח אות לד), ואם אינו ת"ח יוצא מדעתו דהיינו שעובר עבירה **ביאור הענין** שרוח רעה שורה עליו ומטעהו שאין אדם חוטא (סוטה ג, א) אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות (ערוגת הבושם בשם ט"ז ומג"א או"ח ד).

הנוטל ציפורניו ואינו נוטל ידיו

יש אומרים: שמפחד יום אחד ואינו ויודע ממה מפחד (שו"ע ד יט). **ויש אומרים:** שאין תפילתו נשמעת (אליהו רבה שער ח).

נטילה פעם אחת: ומספיק שיטול ידיו פעם אחת ואין צריך ליטול שלוש פעמים (שו"ע ד), **הטעם:** לפי שרוח רעה של נטילת ציפורנים מועט הוא, לכן מספיק פעם אחת (כה"ח רס א בשם ספר סולת בלולה).

ויש מחמירים: ליטול ג' פעמים (של"ה שער האותיות אות ט), **ויש אומרים:** שיטול ג' פעמים רק כשציפורניו עודפים על הבשר (בן איש חי פרשת תולדות יז, קרבן שבת פרק ו סימן ב)

במנהג לחתוך דבר אחר הגזיזה

יש שנהגו: לחתוך בסכין איזה דבר אחר נטילת ציפורנים.

מקור הדין: מהגמרא (נדה יח, ב) "ולא אמרן אלא דלא גז מידי בתריהו אבל גז מידי בתריהו לית לן בה".

הטעם: משום חומרא (כה"ח רס ח' בשם תוספת שבת), **ולמעשה** מה שנוהגים לחתוך איזה דבר אחר נטילת ציפורניו אין לחוש לזה (שערי תשובה רנא בשם מחזיק ברכה סימן רס, כה"ח שם מחבר אות ה).

נטילת ציפורניו בחול המועד

מי שרגיל בכך בכל ערב שבת מותר (שערי תשובה רס ב).

ציפורני עכו"ם האם יש בהם סכנה

יש אומרים: שיש סכנה למעוברת אף בציפורני עכו"ם (הגריש"א ח"ב שאלת רב עמוד שצד אות יז).

ויש אומרים: שאין חשש בציפורני עכו"ם, **הטעם:** כמו שעכו"ם אינו מטמא במותו (רמב"ם הלכות טומאת מת פרק א הלכה יג) וכן אינו נעשה טמא מת ודינו כדין בהמה, גם לגבי רוח רעה כך ציפורני עכו"ם הם כציפורני החתול והאריה שלא שמענו שיש עליהם מיאוס או כשפים (מלכים אמנין פרק יד הערה יח בשם הגרח"ק זצ"ל).

ולמעשה טוב ליזהר בדבר (הגרח"ק אליהו דהלכתא חמ"ז עמוד לט טור א).

ציפורן בשבת

ציפורן שפרשה רובה והיא מצערת אותו מותר לתלשה ביד או בפיו אבל לא בכלי (שש"כ פרק יד הלכה נד).

לע"נ אבי מורי הגאון ר' מאיר אריה בן הרב ר' יוסף לב זצ"ל
אמי מורתי הרבנית מרת אביבה לב בת הגאון רבי משה הרשלר ז"ל

להערות, תרומות והנצחות: י. לב, ראב"ד 5, 052-7668608 | לקבלת העלון במייל: lev17382@gmail.com